

Latwefchu Awises.

53. gadagahjums.

No. 45.

Trefchdeenā, 6. (18.) November.

1874.

Redakteera adrese: Pastor Sakranowicz, Luttringen pr. Frauenburg, Kurland. — Ekspedizija Beihorn k. (Nehber) grabmatu bobde Jelgawā.

Rahditajs: Wisjaunakahs sinas. Daschadas sinas. Nahwes peemina is Satasmuisschas draudies. Sinas par Kurjemes lohpu aissargaschanas beedr. Man peeder atreebtees, es atmakfachu! faka tas Kungs. Tautu dseefmīna. Sludinaschanas.

Wisjaunakahs sinas.

Jelgawa. Wifem Deemu wahrdu mihtotajeem tē par sinu, ka Jelgawas Bihbeles beedribā dabujamas latw. Ja una deriba isskaidrotā walodā, drukāta Frankfurtes pilsehta zaur Londones Bihbeles draugu apgahdaschanu. Waloda skaidra un gaischa, tapeh; ari daudis weetas, kas wezā drukā zaur neskaidru walodu bija tumshas un gruhti saprohtamas, schai jaunā drukā lastajis it weegli saproht un ir daschas misfeschanas, kas wezem pahrtulotajeem notikuschas, schai drukā pahrlabotas. Schi jauna druka deriba malka ar Dahwida dseefmahm lohpa til 25 kap. un bes Dahwida dseefmahm 20 kap. Geseeta wina ir jaukā abduhranas wahkē 12° leela, t. i. gandrihs obte til leela, ka tahs masahs labatu pufsbihbeles, kas lihds schim audelku wahkē, ar Dahm. dseefmahm par 20 kap. tapa pahrdohstas. Lai Deews tas Kungs palihds zeen. Bielenstein mahzitajam drihs nu ari to Wezu deribu pabeigt, ka mums jo drihs tad wisa ta sin. Bihbele pahrlabotā un labaki saprohtamā walodā buhtu rohlās. Zitas no wezas deribas grahmatahm, jau pee Steffenhagen k. Jelgawā teel drukatas, bet kamehr wisa Bihbele nahls gatawa, taf warbut wehl 2 gadi pa-ees. Lihds tam laikam Deewa wahrdu mihtotajeem japeeteel ar augsham minetu Jaunu deribu.

Behterburgas „waldibas awises“ sino, ka preeksch schi gada lohfeschanas no wifas Kreewu walstis pawisam 800,000 zilweki safaulschanas rullōs esohf sarakstīti. Kad no scheem karadeenestā, tā jau agral sinohts, 150,000 ja-eeestahjāhs, tad katram peektajam no teem 1853. gadā dšimuschem saldatōs ja-eeet.

Schodeen, 4. Novemberi, Jelgawas pirmā safaulschanas aprinki lohfes teel wiltas.

Berline. Grafu Arnimu augsta teesa atkal gribejusti zeetumā eelikt — kapeh;? to awises wehl nesino, — bet dakteri grafa neweselibas deht. to nau wehlejuschi. Teesa wina tad nu gan no zeetuma ailaidusi, bet grafa nams apaksch zeetas walts listis. Grafam 9. November (29. Okt.) esohf eedohstis tas apfuhdseschanas rakstis, lai us to aibildinajāhs. Teel apfuhdschets, ka esohf waldibai peederigas altes (rullus) paturejis. Preeksch teesas gan 3. Dezember buhschoht ja-aibildinajāhs.

Spanija. Karlīsti Irun zeetokfni aplenzohht, no waldibas generoteem Laserna un Loma stipri tapa sakauti. Sina, ka Don Karlofam us Franziju bij jabehg, nau riktiga, jo wehl winsch usturotees Spanijas rohbeschās, jebchu wina kara spehls tagad deesgan sadragahis. Waldibas kara spehls Karlīsteem us pehdahm dšenahs pakal, tā ka zeriba us Karlīstu dumpa apspeeschānu jo deenas wairak aug.

Parises awises daudšina, ka herzogs Broglie atkal par ministēru tapfchoht eezeltis.

R. R.—z.

Daschadas sinas.

No eelshsemehm.

Lohschu laiks ir nu peenahjis un ir muhsu jaunekteem schinis deenās buhs ja-eeet pee lohschu schkirsteem. Birmoreis wispahrigais kara deenesta likums safauz wifu wezaku behrunis, weenalga kahdā kahrtā tee dšimuschī, wifem buhs weenlihdsigi dalibu nemt pee sawas Keisara walstis apfargaschanas. Muhsu augsta semes tehwa mihta sirds ir scho likumu dewusi, kas muhsu jaunekteem to deenesta nastu til lohti weeglina, teem peebeedrodama klahl leelus pulkus, kas lihds schim bij atswabinati, un wifem to deenesta laiku til stipri pa-ihšindama. Lai tad nu wisi muhsu jaunekli pa wisahm tabm lohfeschanas weetahm zaur sawu istureschanohs parahda, ka proht sawa semes tehwa dahwanu gohdaht. Lai nu buhtu isbeigtas wifas tahs blehdibas, kas jauneku kules tukfchoja un ziteem pahri darija, tahs dširdischanas un dšerschanas, kas leedsa ar apdohmigu, deewabijigu sirdi to zelinu staigahht, tahs pahrgahwibas un pretestibas, kas til ween bahrgu sohdu eenesa! Weens pats azumirklis katra muhschā isschkiris, kam palikt un kam no-eeet. Lai tad eet muhsu jaunekli Deemu peesuhgnfchi un no peederigu luhgschanahm pawaditi ar skaidru prahtu un taifnu sirdi tai stundinā un Deewa schehligis prahtis notiks ar teem, kam schē palikschana buhs, bet tas pats Deewa schehligais prahtis pawadihs ari tohs, kam jafschkirahs un pahrwedihs tohs atkal peh; nezif gadineem pee mihteem sawejeem mahjā.

No Jelgawas. Ta no zeen. gubernatora k. eezelta pilsehta buhwes komisija schoruden leel to tā nosauktu „Zehkaba kanahli“ zaur pilsehta widu — no kuras Jelgawneekem pumpjōs uhdens rohnahs — par jaunu pahrrakt plataku, un peh; glihtakas wihses isohdere ar welenu apliktahm malahm; gar latweeschu basnizu jau gatawa. Zeenigs Reeka k., kas jau daschus gadus schini komisija ari febsch, nupat islaida drukatu aplahrt rakstu pee Jelgawas nanneekem, kur winus usajina un usluhds, lai ar kahdu masumu naudas wina komisijai nahktu palihgā, ka zaur to Jelgawneekem skaidraku un weseeligaku uhdeni un weseeligaku gaisu un pilsehta nosufinaschanu waretu sagahdaht; jo komisione, kurai gan no pilsehta bankas us scho darbu ari naudas peepalihdsiba sohhlita, wehl grib pee scho paschu lahgu ari pilsehta apfahrtkanahlus — gar Annas un Esera wahrteem — par jaunu rakt, kur lihds schim dumbrajumi, no kureem weegli zaur nelahgu gaisu un nelahgu dumbra uhdeni flimibas, ir koleeris war daschdeen zeltees. Grib wehl rakt zaur eelu eelahm skunstigas trubbas, kur uhdens 6 pehdi dšitaki ne tā tagad guletu. Zaur tam tad wisi dahrsi nosu, pagrabs un apakschdšihwohlōs uhdens wairis

nesuhktohs eefschâ. Dhtris labums, ka wiseem buhtu skaidraks dserams uhdens; namneekem atkal is dumbrajeem klast peenahktu jauni semes plazischi un dahrsu gabalini; zaur pilsehta nosufinashanu weseligaks pilsehta gais zeltoshs. Grib ari katra sehta dsklas wirzas un mehslu akas rakt, kur lai wisi nesklaidrumi no renstelehm fakrahtoshs, no kureem atkal derigi mehslu isnahktu; kas tagad par renstelehm drifses upê fatek, uhdeni samaita un upi pawisam peedubto. Zerams gan, ka prahthigi namneeki schim flawenam nodohmam beedrofees, kas wiseem par leelu labklahschanu nahktu. — Wehl nahkamâ wasarâ ari ikkatram nama tehnam — kas wehl nebuhtu to darijis — sawas stahwsehtas janomahlejoht, lai jaukums pilsehta rastoshs un lai sehtas ilgaki deenetu. — Kad nu ta teek par pilsehta skaidrumu, jaukumu un labumu gahdahts, tad gan wehlejama leeta buhtu, ja pilsehta ari wehl klast peenemtohs plaschumâ, jaunus buhwplatsehus no plawahm un dahrsu peenemoht, kur waretu wehl klast buhwtees, lai Jelgawa peenemtohs ari ahri gâ algumâ; jo tagad jau truhkums lohti manams pee lehtakeem kohrtelem, kur gadu no gada laudis wairak sapluhst pilsehta us dshiwoschanu umestees. — Ja patz pilsehts plesehahs un lauschu bari wairak kohpâ sawirknejahs, tad jau daschi fabriki ari wehl klast zeltoshs, kas wiss Jelgawai, kâ Kursemes galwas pilsehtam, no leela swara un lohti eewehlejama leeta buhtu.

A. H.—n.

Brohdes muishas Umassichku fainneeks Jehkabs Bahweran, 23 gadus wezs, 2. Oktober pulkstien 8. wakarâ sawu slinti plezôs uslahris isgahja us kaiminu mahjahm kahdu wersti tahlu; tur meitu klehtspreekschâ tizis, luhds lai meitas scho eelaischoht, pa tam sawu slinti no plezeem nonehmis, gribeja turpat peeleeht, bet fleenohi fshideja no klehtspreekschas semê un sprahga walam, un wiss schahweens nelaimigam jauneklamm eeskrehja wehderâ. Nelaimigais wehl wissu nakti dshiwowa, isteiza, ka patz netihshi fewi fashahwis, isrunajahs ar sawejeem, kuri us to nelaimes weetu bij aisteigufchees; tad gaismai austohht us mahjahm wedoht puszelâ ar gauschahm mohkham sawu dwehfeli islaida. Wezs tehws ar mahiti, neweseligis brahlis un 3 jaunus mahjas tagad apraud sawu weenigu atspaidu un apgahdataju.

P. E. T.

No K. pagasta. Wezs fakams wahrds skan: „Kehds lungis, tahds kalps.“ Lai nu gan wezee kalposchanas laiki zitaddhs pahwehrtufchees, tomehr ta leeta paleek, ka masakais no leelaka, semakais no augstaka noskatahs un mahzahs. Un deemschehl dabuhn no muhsu paschu augstakajeem deesgan wehl ari ta fauna noskaiitees. Latw. awises mihl runahht par pagasta wezako un teefneschu ruhpihu publinu, kur tee par sawu pagastu labklahschanu teizami gahda, bet — bet — muhsu pusê ar daschu labklahschanas gahdataju wehl isklatahs deesgan sawadi. Teikschu behdigu notikumumu, kahds muhsu preekschfehdetaju peemellejis. No grubteem darbeem atpuhshchanohs meklejoht winam bij gadijees frohgâ ee-eet un tur kahdu passihstamu fatikt; preezigai faredeschanaui usdsehra kuplas weselibas, bet negehliis rudsu gars uslahpis ahrdôs un ko dohmajeet, pagahja wissu muhsu preekschfehdetaju us benki; beedris to nu us mahjahm gan nowadijis, bet pa wissu to zihnischanahs laiku medalis, it kâ kaunedamees no tahdas dulbureshanas, bij noschmuzis prohjam. Preekschfehdetajis to no rihta pamanijis, dohma, ka beedris to buhs panehmis, steidsahs turp, bet ne-atrohd beedru mahjas. Dusmu pilns grib wissu pasauli likt faset un kratihht un us sawu teefas namu west, ja

ne-atdehs tam medali, bet kâ ne ka, kâ ne ka. Beidsiht nu gan atrada medali, bet kur? bij pawahrees dshiwâ sirga kaskâ. Spreedeet paschi, zil tur tahs labas preekschshimes. Zerefim, ka tahdi preekschfehdetaji ees driht — musumâ un sudibâ. F.

Kursemes gubernators to leetu deht eetaifamahm lohpu muishinahm (pa 1 katra aprinki), kur kreetnu lohpu kohpshchanu waretu mahjitees, esohht nodewis domehnu ministerijai, lai ta to leetu apspreech un eeweschanu isgahda.

(Pehterb. aw.)

Kursemê no Jurgeem 1873. g. lihds Jurgeem 1874. g. ir par dsimtu pahrdohsas 438 mahjas. Tâ tad no wissahm 11,906 dsimtmuishu mahjahm jau ir 3182 par dsimtahm pahrdohsas. Us majoratmuishahm no mineta mahju skaita nahk 3327 un no schim ir til 63 pahrdohsas, kâ tad no wissahm zitahm ir jau wairak kâ trescha data pahrdohsa. (Glukstes aprinki 794 m., Dohbeles ap. 569 m., Bauiskas ap. 539 m., Tukuma ap. 452 m., Aisputes ap. 315 m., Talsu ap. 196 m., Jaunjelgawas ap. 194 m., Grohbinas ap. 46 m., Kuldigas ap. 41 m., Wentspils ap. 36 m.) No tahm beidsamajâ gadâ pahrdohstahm mahjahm 303 patureja paschi fainneeki, 135 ziti. —

Par Bauiskas aprinka prahwestu ir iswehlehts Dalbes draudses mahzitajs, konsistorijas aseseers Kupfer.

Pehterburgâ 21. Oktober pirmoreis sniga, bet bij til plahna fahrtina.

Kronstates pilsehtu 20. Oktober leels uguns grehls peemelleja. 5 leelas eelas stahweja leesmas un kahdi 250 nami tika no uguns aprihti, ari weena krewu basniza pee tam fadega, rehkina, kâ peekta data no wiss pilsehta ir pohstâ aigahjusi un skahde pee 4 milioni rubl. notikusi. Uguns dshesjeu beedribas bij ari no Pehterburgas atskrehjuschas, bet wehisch bij uguni til lohti isplatijis, ka nebij weegli sawaldams. Un kâ dsird, wiss ta leela nelaimis zehlussees zaur weenu gahses lampinu kas kahdâ namâ pahrsprahgusi.

Krewu semê wiss tee staroweri lihds schim dshiwowa pawissam paklihdufchi, wissu laulibas netika par pilnu eeskaitas, tee behrni bij lihdsigi ahrlaulibas dsimufcheem, truhka ruku par dsimufcheem kâ mirufcheem. Tagad nu ir Keisars pawehlejis, ka tahs staroweru laulibas buhs ari par laulibu eeskaitihht, kad tahs tohp pee teefas un polizejas usdohsas; peh notikufchas peemeldechanas bruhtes pahrim ar leezineekem jusdohdahs pee polizejas, japeerahda, ka wiss jau no dsimuma peeder pee rasokneekem un tohp tad kâ tahdi ruffôs eeshmeti; schkirtees wissu til war atkal ar tahs paschas teefas sinu. Staroweru behrneem tohp ari turpat ruffôs eeshmeti tee wahrdi un kad dsimufchi, lai nebuhtu nekahdas jukas.

Lihds 1. Juni f. g. finansministerijâ bij wezas kapara naudas fakrahjees pee 10 tuhst. birkawu; tohs nu grib pehz jauna gada salikt weendôs gabaldôs un pahrdohht wara wehrtibâ.

Kahdas tahs suhdshbas nau! No Pehterburgas raksta, ka tur pee weenas teefas deenestmeita suhdsejusi un peeprahjusi, lai wiss zeenmahtei nospreesch, ka ta tai deenestmeitai lai rohku nobutscho. Zeenmahte bij tai us swehtkeem weenu drehbi dewusi un meita bij par to tai rohku pabutschojusi. Bet meita palika netikka un zeenmahte to atraidija un ari to drehbi atkal atnehma. Meita nu peeprasa, lai zeenmahte wissu tai rohku atbuttscho pretim. Bet teefa schahdu suhdshbu nau wiss peenehmusi.

No **Rihwas** raksta, ka us kreiso pusi Amudarjas upes isflototees deesgan nemeerigi. Turkmeni esohr par dauds leeli pahrgalwji, staigajohr leelās wirknēs schurp un turp laupidami un usmusnadami. Kans nesphejohr ar wineem patš galā tikt un esohr pee Kreewu kara spehla to luhgšchanu sūhtijis, palihgā nahkt. Jau Janwara mehnesi Kreewu kara spehls bij pahr upi pahrgahjis un wisai tai pusei atkal meeru atdewa; buhs atkal ja-eet pahrgalwjus pahrnahzjht; bet zil ilgi lai zeeschahs ar tahdeem nemeerigeem zeemineem.

Par zeetumneekem, kas noseedsibu deht tohp us Siberiju dšhti, lafam lahda kreewu awisē, ka schee noseedsneeki pehz waldbas ceriktēs tohp til pawafarōs zekā isdšhti. Maslawas leelajā zeetuma namā, kur lahdeem 2 tuhstoscheem ruhmes ir, wini fawu pirmo kohrteli un apstahšchanu dabuhn. No turenēs weena partija pehz ohtras tohp westa pa dšelszetu us Nišni-Nowgorodu un no turenēs damslaiwās pa Wolgas un Kamas uvehm lihds Permai, no Permas lihds Tumenai brauz ratōs un no turenēs zeetuma sehhdina atkal laiwās un wed us Tomsku un tad tahlak isdala. Beidsamajā laikā ir beeschi peeredsehts, ka dauds aisdšhtee zekā apmirst un ta waina eeksch tam, ka tohs isdsen sflimus zekā. Us preekschu grib gahdaht, ka tas lai nenoteek.

Us **Sewastopoles** dšelszeta 14. Oktober ir jau tas trešchais gabals no Mehlitopolas lihds Simferopolai (228 werstes) braukšchanai atdohts.

Scho wafaru wezais admirata kungs von Krusenstern ar fawu dehlu bij nobrauzis us Siberijas rohbeschu pret seemeleem Petšchomas upi isluhkoht. Ar laiwu wini bij aibraukšchi, bet nu aigahja daschi mehneschi un it ne lahda sira nenahza, tā ka peederigi jau sahka behdatees. Tagad nu ir ar telegrafu sira atnahlusi, ka brauzeji ir sweiki un weseli, zeta tukšneschōs teem nebijis eespehjams sira laist us mahjahm.

Raspijas apgabala, ihpafchi ap Baku pilsehtu, kur tee leelee petroleja awoti atrohdahs, ir tagad muzeneekem ihstis peknaš laikš. Nespehj nemas tik dauds wahtes taišht, zil waijaga preeksch ehas eepildišchanas. To kohku materialī flape klahr is Australanas un Kaukassijas mescheem, bet muzeneeku newar deesgan sadabuht.

No ahrsemehm.

Wahzu keisars 29. Oktober walstsrakti atwehrdams fawu runu bij beidsis ar teem wahrdeem: „Man ne prahtā nenahkt to weenotu walstis spehku zitadi isleetaht, ka tik ween us walstis apfargaschanu, schis spehls man atwehl kluzu zeeschoht panest wisas netaisnigas aistilšchanas, ar ko manu waldischanu dohma neewajohr; tai launširdibai tik tad ar fawu spehku wirfū eeschu, kad ta neween launu runahs, bet sahktu ko launu dariht. Bet tad es sinu, ka walstis gohdu un peenahkumu katra laikā wisa tauta un winas walbineeki lihds ar mani sinahs aistahweht.“ Schee wahrdi nu tapa zaur awischem, ihpafchi Franzijā schurp un turp walstiti, jo tee flangon kā meera apfohlitaji, bet ari us weenu pusi kā bahrga draudeschana. Un Frantschi eewehro us kuru pusi tee eet.

— Tas Bismarka schahwejs Kulmans fawus zeetuma gadus nosehdehs Baireitas zeetumā. Wina adwokats tam to padohmu dewis, lai luhdsahs schelastibu un rahda atgreesigu sirdi, warbuht tad ari Bismarkš wahrdu par winu dohšchoht. Bet Kulmans atbildejis: „Kehniau gan waru luhgtees, bet Bismarku ne, pret scho manas dohmas schodeen ir tahdas pat, kā todeen.“

Trieras pilsehtā aif Reinupes ir bijis leelš lehrums. Weens katolu preesteris, ko waldischana bij aistraidijusi prohjam, ne ko pa to nebehdadams bij atkal atnahzis un tureja sawā agrakā basnijā deewa kalposchanu. Tiklihds kā polizeja to isdširda, tad ta sūhtija komiseerus un waktmeisterus, kas lai neklausigo preesteri sanem zeeti. Komiseeri eegahja basnijā un gribēja nogaidiht, kamehr mischas beidsahs un tad west preesteri us zeetumu. Bet laudis basnijā to pamanija un gahsahs wisi us altara pusi komiseereem zeku aisslohdsidami un bahrgi preti draudedami, ja winu mahzitaju aistiks. Sahka grubstihht komiseerus, tā ka schee iswilla sohbinus un tur altara preekschā sahka ar teem ziršt; weens dahrgs marmora krehšls tika sadaushts un wisi kleebsa un blahwa; preesteris pastarpahm fawus basnijšwahrlas nogehrba un nu komiseeri to weda us zeetumu, bet wisa kauschu straume fleegdama un lahdedama gahja lihds; ari ar almineem fweeda pehz polizistreem. Tur nu atkal daudsi nahks teesu preekschā. Behdiga leeta gan ta ir un katoli nu atkal brehks, ka paschus deewanamus jau Bruhschu waldbineeki ašinis isleedami sagahna, bet tomehr jafaka, ka schini leetā ta waina kriht us to pahrgalwigo preestert, kas wareja it labi to basnizu no tam issfargahkt, ka tur gahneeki rahdijahs.

Ari **Austrijas** waldischanai peeteek deesgan ko zihnitees ar basnijwaru, bet tur weena pret ohtru isturahs dauds peekahpigaki, tā ka dširksteles ne-istaisahs par leesmahm. Zaur zaurim jafaka, ka Austrija basnijwarai ir un paleek wehl ta wirsrohka; keisars ir sirdigs katolis un kaut gan waldischanas wihri dohmajahs swabadi fawas dohmas darohht, tomehr beeschi ween grohsahs pehz wehja, kahds augschā pubsch. Tā nesen Bihnes pilsehts bij nospreedis, par dahrgu naudu eetaisfihht weenus brihwkopus, kur wiswisadi waretu tikt glabati. Bet manigais erzbiskaps sinaja to leetu tā west, ka wina preesteri dabuja schohs kopus eeswehtihht un lihds ar to nu wini ir padohhti katolu erzbiskapam, pilsehts war swilpoht. Turklaht wehl nu ministertija isdewusi pawehli, lai pilsehts patur wehrā, ka kapi ir katoliski swehtiti. Ari **Bairijā** pahwestneeku katoleem ir tas preeks redseht, ka kehniafch un lihds ar winu ari ministertija atkal wairak us sirdigo katolu pusi, ko Bruhschu waldischana Wahjsemē tijibas leetās dara, tam Bairi ahtrak pretestibu ne kā draudsihu rahda.

Franzijā keisarneeki atkal pahri runas kungu weetās fawejus eedabujuschki un tohp ar weenu spehzigaki; lihds schim schai partijai bij par wadoni agrakais Napoleona manigais ministeris Rouher, bet tagad tai partijai metahs par galwu Fleury generalis.

Englantes kehninene wehl miht salumōs un tik schonedel nahks us Londoni un usnems Kreewu Keisareni, kas schihš nedekas Londonē pawada. Tik jau gan negribedama wedeklas nedeku klufumu trauzeht, ir wifu to usnemšchanas trohšni pawilzinajusi.

Turku un **Montenegras** waldischanas leek to kauschanohs us rohbeschas smalki ismelleht, grib no abahm pusehm tohs wainigohs apstrahpeht un tā tahlaku sanihšchanu pafargahkt.

Weens tohti manigs schihds bij ilgu laiku dimantus kā konterbandi no Amerikas us Englanti wedis, un tules kungi kā newarejuschi, tā newarejuschi winu peekert. Beidsamo reis ismeklejoht atraduschki 18 akminus pakruhtē un tohs atnehmuschki; schihds lizees noskumis un gahjis; kohrteli pahrnahzis lizis siltu wannu taišht un wannā atlohbijses no abdas leels

bees plahfsteris no muguras, un apakšch plahfsteri mugura bija bijusi peebahsta ar dimanta gabaleem, tee 18 panemtee bijuschi tik stikla gabalini preekšč apmahnischanas.

Ihslandes fala, kur leela teefa mescha isskautsa, paleek ar latru gadu aukstaka un ne-augliska, tā ka dauds Ihslandeešchi taisahs prohjam dohtees un few jaunu tehwiu mekletees. Gfoht isredsėjuschi weenu salu, kas pee Amerikas seemet krašteam atrohdahs un ko preekšč nezif gadeem Kreemu seme pahrdewa Amerikas brihwalsstihm par 7 miljoni dolaru. Ihslandeescheem, kas eeraduschi wehsā gaisā dshwoht, fchi seemeli gulofcha fala ir dauds mihlaka ne fā daschi siltaku semju apgabali.

No **Indijas** semehm raksta, ka wisā Bombajas aprinki bohwillas lauki schogad par dauds labi stahwoht, zeresim ari, ka bohwillas prezes wisas zaur to warehs lehtakas palikt. Dauds Indijas pilsehtōs kaufmani gudro us to, ka waretu turpat leelus fabrikus zelt, kas bohwillu kahršč un wehrpj; lihds schim negatawa preze nahja us Giropu un tē tika istradata. Indeeschi ari paleek tik gudri un grib to pelnu paschi patureht. S.

Nahwes peemina is Sašasmuischas draudses.*)

Deews muhs ihšā laikā ir 3 reis grūti peemellejis. 1867. g. winsch muhsu mihlu mahzitaju M. Klasohn, un 1873. g. muhsu mihlu skohlotaaju M. Sorgenfrei zaur nahwes engeli pee fewim aizinaja. Bij behdu deenas, kas muhsu firdis šatreeza, bet mehs tahs pahrzetahm, atzeredamees to wahrdu: „Das Kungē ir labs, weens stiprums behdu deenā, un pasihst tohs, kas us wīnu palaujāhs.“ Nek. 1, 7. Tē atkal idstīstam, ka muhsu lohti mihlohts mahzitajš Bernhard Schaack ir 27. Juli no schihš pasaulēs noschibrees, un eegahjis ta Kunga muhschigōs preeka dshwohtōs. Schini pasaulē winsch 49 gadus šadsihwoja; par mahzitaju 18 gadus buhdams Baldohne, Zelgawā, un 5½ g. pee mums Saš. m. dr. Loulibā šadsihwoja 17 g. un peedsihwoja 8 behrnūs, kuri wehl neweens nau pilnigi isaudsinati, nu apraud, lihds ar mahti un draudsi, mihlu tehwu, draugu un dwehfeles ganu.

Winsch ilgaku laiku jau flims bij, un pehz daktera pawehleschanas 3. Juli us Rifinges weselības awoteem aishrauja, stiprakus dshiwības speklus eedabuht, — bet tas nebij ta Kunga padohms, jo turpu nobraukuschu, dakteri wīnu ahstefchanā nepeenehma, bet lika ahtri atpakal braukt, tadeht, ka ta flimiba ne-efoht wairš glahbjama. Waram šaprast, ka tahda wehstš wina wahju weselību wehl wairak šatreeza. Atpakal brauzoht ta Kunga balsš winam ussauza: „Lihds teijeem, tahlak ne!“ Is Bosenes flimneeku nama winsch beidsamahs labas deenas lika draudsei faziht zaur šawu laulatu draudseni, un tad turpat 27. Juli pulkst. 11. no rihta nomira, kur pee wina miršchanas gultinas tik wina taulata draudsene un mihlšč brahlis klahst bij. Tee tuhda ar telegrafi pee Saš. m. zeen. leelkunga sinu laida, ka muhsu mihltais mahzitajš miris. Schi behdu šira ahtri wisai draudsei bij sinama. Nu tik gaidija wina meesas pahrwedoht, jo winsch bij wehlejees tehwu kapōs duseht. 30. Juli draudsei sinu laida, lai buhtu pulkst. 9. no rihta pee Audsumuischas dselzela

staziones, kas wehletohs mihlu nel. fagaidiht. Ari it ahtri dauds draudses lohzehtu pee staziones šabrauja, bet ar scho ratu rindu ne-atnahja wis, jo us rohbeschahm bij daschas aiskaweschchanahs gadijuschahs, bet nu gaidija us ohtru, kura nahks wakarā pulkst. 11. Daschi draudses lohzehtu brauja nu atpakal, un daschi brauja lihds Moschaitkeem preti. Wakarā steidsamees atkal us stazioni, kas 8 wersti no Saš. m. atstatu, ari daschi kaiminu dr. lohzehtu bij turp nogahjuschi, un zeen. Wirzawas mahzitajš bij ari nobrauzis, mihlu nelaika draugu fagaidiht. Pulkst. 11. nakti atweda muhsu ilgojamu gaidu; tas bij brihdis, kas wiseem firdis lausa, kur mihlu mahti, un nomiruschu tehwu, wīnu raudami behrnini, brahki un mahsas fagaidija; un tā paschā pušnakti wedahm šawu nomiruschu mihlu mahzitaju us šawu jaunpahrtaititu bosnizu, ko mehs tik zaur nel. gahdaschanu mantojahm. Saš. m. grūti ebrauzoht fagaidija dauds dr. lohzehtu mihlotu nel. ar degdamahm piša lahpaht, un gahja katrā pus lihka rateem lihds bainizai. Tai gan pušnaktis un plaujams laikš, tomehr zelsch un bainiza bij lauschu piln-pilna. Ar ugunihm apgaismotā un salumeem pušchlotā bainizā cenefa mihlotu nel. dwehsetu ganu, melnā (ar fudrobotahm pranahm pušchlotu) šahrkā un nolika preekšč altara us ihpaschi preekšč tam taita truhw usleekamā. Tad zeen. Czernay mahz. no altara runaja wahz. par to wahrdu: „Mahzeet schurp, pee manim wīsi. u. t. j. pr., istahstidams, un us pakal palizejeem šazidams; „Nekurneet, kas notizis, tas ir ta wisšinataja Deewa šw. prahts.“ Behz runaja latw. ar lihdsību peerahdidams, ka it tāpat, kā šibens isschaujāhs no melna mahkuka, un šadedšina wīsu ehku, tāpat ir ari tas nahwes engelis, kad tas nahl, kā tas pee mihla nel. ir notizis; beidsoht ar šwehtischanas wahrdem beidsa. No 30. Juli lihds behru deenai, kas 2. August bij nolikta, deenahm un naktihm draudses pulzinsch, kā gohda waktš, ap wina šahrku stahweja behru dseefmas dseedadami.

Behru deenā šaule pilnā spohschumā spihdeja, un laudis no wisahm pušchm kohpā radahs, šawu lohti mihlotu nel. mahz. us beidsamo dusu pawadiht, Zelgawas Zahna bainizas kapōs. Ari zeen. prahwestš Haison un 5 mahz. atbrauja šawu mihlu nel. amata brahli pawadiht. Behz nodseedatas behru dseefmas Meschamuischas zeen. mahz. Bursch teiza par teem wahrdem šprediki: „Ne-aiskawejeet man, tapehz ka tas Kungš manam zelam lizis labi isdohtees, atlaideet man, kā es pee šawa Kunga eeschu.“ 1. Mohš. 24, 56. Behz tam zeen. prahwestš runaja širfnigus wahrduš us pakal palizejeem, un ar šwehtischanas wahrdem beidsa. Nu nodseedaja dseefmu, un tad nefa zeen. mahz. nel. brahli un zeen. Saš. m. leelškungs mihlotu nel. no bainizas ahra, pee durwihm šanehma bainizfehminderi un eelika eelšč Zelgawas lihku rateem, kureem bij 4 širgi us špizi preekščā aishuhgti. Zeen. Dohbeles wahz. mahz. Bielenstein par zeta wadoni lihds brauja; lai gan Saš. m. no Zelgawas gandrihs 3 juhds. atstatu, tad tomehr bij wairak kā 100 lihdsbraujeju, un dauds ratōs 4—6 zilweki, wīsi tik no širdsmihlestības dshiti, beidsamo pateizibas gohdu šawom lohti mihlotam nel. parahdiht, to us beidsamo dusu pawadidami. 5 leeli, jauki truhwu gohda wahrti bij pahz zelu taititi. Šawu pee Zelgawas masajeem wahrteem leelš pulks pilsehtneeku fagaidija, dauds truhwes drahnās gehrbuschees, un par pilsehtu brauzoht eelas ar ween pilnakas radahs. Pee Annas wahrteem un us Zahna bainizas kapeem bij tubstoscheem zilweku šagahjuschi, gan no pilsehta, gan no lauku draudsehm. Ari zeen. Zelgawas mahzitaji pee ka-

*) Raksts ir gan šipri wehlu peefubitōs, bet tomehr tam mihlestības balsam is paschas nelaika draudses widus negribam weetnu atraut, bet ari šchā nahwes peeminaš Latw. awisēs mihlu ruhmitt atwehleht. Redatzija.

peem fagaibija. Us kapeem usnesa mahzitaji nel. brahli, un Sal. m. leelkungs, tad fanehma basnizsehrminderi un usnesa lihds kapa weetai, tad atkal mahzitaji fanehma un eelaida, ar sakumeem un puku seedeem ispuškötä kapä. Pehz no-dseedatas dseefmas runaja Gurland mahz. firdi aigrabbdamus wahrduš, kas wifseem afaras ispeeda, tad Bielenstein mahz. runaja par teem wahrdeem: „Manas dohmas nau juhfu dohmas, u. t. j. pr.“ Cf. 55, 89. Pehz tam Seesemann mahz. runaja noscheloschanas wahrduš, un ar swehtischanas wahrdeem beidsa semju faujinu us sahrta usmesdams. Wehl beidsot Cand. Otto k. runaja pateizibas un noscheloschanas wahrduš, ka minš esot dšihwojis nel. namä, un nel. bijis winam til mihlsch kà brahlis, un kà tehws. Dseefmu dseedoht kaps aifwebrahs, ar puku wainakeem un smilšchu faujinahn no mihlestibas rohkahm pildihts. Tä beidsahs wina behrudeenas, bet mihlestiba ne, to minš ir nehmis lihds kapä; jo gandrihs katra jaukä deenä eet un nesä Sal. m. dr. lohzeekli puku krohnischus un seedu puškischus, wina kapu puškodami un ar mihlestibas afarahm flazidami. Duš nu, mihlais dwehseku gans, lihds jaunäs deenas rihts tew aušis, kur tas Kungs tawu galwu ar to muhšigäs dšihwibas krohni puškohs.

A. L—g.

Sinas

par Kursemes lohpu aiffargaschanas beedribas darboshanohs 1873. gadä.

Pee Kursemes, kas kà spizs trihstuhris tahlu ar fawu weenu galotni zitureisejäs Leischu-Bohtu prowinzēs eesteepejähš, peeder, minetajä semes galä, pilsehtinšch, Grihwa wahrda, kur lohpu aiffargaschanas beedriba ar wifseem publi-neem tomehr nekahdas sekmes ne-atrada. Nu beidsot igahjuschä gadä no turenēs polizejas preekschahwa v. Roemer k. pee beedribas wirswaldibas Jelgawä rakšis atnahza ar wehleschonohs, „lai ari Grihwa tiktu lohpu aiffargaschanas palihgu-beedriba dibinata,“ kas tad ari tublit notika, un tä tad ari tani Kursemes datä par muhšu labdarigo mehri nu teek it ruhpiigi gahdahts.

Par Jelgawäs beedribas wirswaldibu sinojot war teikt, ka 1873. gadä preekschahwi ween 12. un weetneeki ar preekschahweem lohpa 3 sehdeschanas notureja, kuräs beedribas darbi un swarigakahs leetas tika pahrspreestas.

Kä arweenu, tä ari tagad us to iswehletee weetneeki — gubernas lohpu dakteris Braah k., kwartalustraugs Tomaschewsky k. un rahtskungs Ulmanis gahja aplahrt pa eebrauzamajahm weetahm un suhrmanu mahjokleem, apskatidamees, kahdä buhšchanä tee tur atrasdamees lohpiini teek tureti. Bet kad nu neween swešcho, bet ari šcheijenes suhrmanu sirgi lohti šlikii tika tureti, tad beedribas preekschahwi 1872. gada Septemberi Kursemes gubernatoru luhdja, lai ari šchē, tapat kà Mihgä, us tam ihpašchu komišju eetaisot. Šchi luhgšchana tika laipni ispildita un komišija eezelta, kurai buhs „kad ween waijadšigs, wismasak weenreis pa mehneš, suhrmanu sirgus un ekipaschas pahrskatihit un par to šiau doht.“ Ko nišija fastahw is Jelgawäs polizmeistera k. kà preekschahwa, 1 polizejas teefaskunga, 1 teefaskunga preeksch ihpašchahm gubernatora pawehlehm, gubernas lohpu ahrsta un 1 no lohpu aiffarg. beedribas isu chleta lohzeekla. No beedribas pufes barons W. v. d. Recke k. beedribas weetu ispilda un jau daschas sinas pasneedšis, is kurahm redšams, ka tagad ar šcheijenes suhrmanu sirgeem —

wismasak tatschu meerä war buht, kaut gan wehl allasch no-teek, ka daschi suhrmani wehl ir ja-apstrahpe. Kad agraki kaujamahs weetas gribeja apskatihit, tad bij katra reis waijadšigs, ka kahds no polizejas augstakajeem teefaskungeem lihds-gahja; tagad barons v. d. Recke k. no polizejaswaldibas isdabuja rakstu, kurä tam atwehlehts wifas tahdas weetas apskatihit, un ka tam tur neweens nedrihst zelä stahtees; zaur to nu panahkts, ka nau katra reis wairs pee polizejas palihdsiba jamekle. — Prohtams, ka beedriba neween par sirgu aiffargaschanu ruhpejähš, bet ari wifus zitus lohpinus pehz eespejäs farga. Katra reisi, kur lohpu mohzischana tika aiflaweta un apstrahpeta, tē peefaukt, buhtu par garu; til japeemin, ka, waj nu zaur lohpu aiffargaschanas usraugu Michelsohnu, waj ari zaur dascheem beedreem un pat ziteem nebeedreem, 1873. gadä 148 lohpu mohzischanas tika usrahditas un no polizejas apstrahpetas, wiswairak naudasstrahpē no 50. kap. lihds 10 rubl. fudr. Zaur to nu atkal muhšu polizejai jaunus un newis masē darba lauks zehlees un winai no beedribas pufes leelaka pateiziba jafaka par winas nepeekusdamu labprahtibu, kuru wifš schis teefas lohzeekli, beedribas labdarigajam darbam lihdsedami, parahda. — Janoschehlo, ka beedribai waijadseja ari weenu lohzeekli no beedribas istumt, tadehl ka schis neween zitus lohpu mohzitajus ne-usdewis, bet ari patš zaur lohti nekreetnu lohpu mohzischanu apwainojees. — Bet nau wis tikai launo un nesaprašchu sohdischanas japeemin; beedribai bij ari daudšreis ir wahdōs ir rakšōs un ari naudä japateizohs teem, kuri jo ruhpiigi gar lohpu aiffargaschanu puhlejähš. Šcho kreetno palihgu wahrdi pa leelakai datai ir aisleegti mineht; tomehr japeemin jau 1871. gadä ar beedribas gohda šihmi pagohdinatais kalešs Wegmanis is Grahwendales, kas ari pehdejōs gaddōs pee teefahm eedams, braukdams publinus nau taupijis; tapat ari šcheijenes namueekš A. Kleederis, šlohu inspektorene K. . . . . g kundse, fabrikants L. . . . . e un daschi ziti; bes tam wehl ari ihpašchi tee waktmeisteri: Fausts, Jakobsohns, Knauts, Münde, Seeborgis un Wirowskys; ari laiweneekš Gustaws Serawodka, kursch patš no šewis tschau-genä ledü eeluhšuschu funi ar fawas pascha dšihwibas breefmahm*) isglahba; beidsot wehl gimnastis H., kursch degdamä namä eestrehja, un sadegšchanai tuwu buhdamas wistas isglahba. Minete waktmeisteri un Serawodka dabuja naudasal-gas un par wetti beedru kahrtes; pehdejähš ari dabuja Wegmanis un Kleederis. Lohpu aiffargaschanas beedribas us-raugs Michelsohns tika bes tam wehl par fawu ruhpiigu gah-daschanu un uszihtigu publinu us pagahjuscheem seemasjweht-keem ar 10 rubl. apdahwinahkts.

1872. gadä, 18. Augustä atnahza no Kursemes gubernas waldibas pee beedribas preekschahwes rakšis, kurä stah-weja, ka us winas wehleschanohs no ministera kunga atbilda atnahkusi, „ka tam nekas pretim ne-eshot, ka wifōs Kursemes pilsehtōs un meestōs palihgu beedribas pret lohpu mohzischanu teekot dibinatas un ka lihdsšchiniga Jelgawäs lohpu aiffargaschanas beedriba us preekschu par „Kursemes lohpu aiffargaschanas beedribu“ fauzotees.“ Tä nu waldischana muhšu lihdsstrahdamahs palihgu-beedribas apštipri-najusi un mehš nu war am drohšchä prahtä un weenoti pee fawu labdariga darba kertees.

*) Ja pateš dšihwibas breefmas bij, tad jafaka, kà ta funa dšihwiba nebij to wehrits, ka žilwešs fawu dšihwibu preti dewa. Redakz.

No beedribas protokolehm redsams, ka 1872. g., 28. Februar noturetã generalšapulžẽ nospreestẽ, pilsehtneeku beedru gada-makfu lihds 1 rubl. pa-augstinahnt un ka palihgu-beedribahm atwehlehtẽ, dasas no šawahm eenemšchanahm preekšch ihpašchigeem noluhkeem isleetaht (ka preekšch lohpu aissargaschanas usrauga algas u. t. j. pr.).

Lai patišchanu us lohpu aissargaschanas beedribu usmudinatu, ka ari lai leelako datu beedru ar beedribas darbošchanahm un winas literaturu eepašhstinatu, tika diwas šwarigas leetas nospreestas: 1) bes gada-šapulžes wehl wišmasak weentẽ gadã šapulže jafafauž, furã netik ween beedri, bet ari nebeedri waretu dalibu nemt un lai tad tur runas pahrl ohpu aissargaschanu waretu tikt turetã; 2) ja-eetaisa lohpu lasišchana, ta ka wišseem dalibneekem pehž sinamas šahrtibas wiša muhsu lohpu aissargaschanas literaturã teek pašihstama. — Pa datã preekšch šchi noluhka, pa datã ari lai školeneem, teijenes, ka ari palihgu-beedribu pilsehtu školãs, lasama netruhtu, tika laba teefa rakstu par lohpu aissargaschanu apgahdata. No tam tika tais diwi pehdejõs gaddõs isdalitas jeb isdahwinatas 23 grahmataš 1247. eksemplarõs. Wahžu gadãšinas par 1872. gadu „Nigasche Zeitung“ bij tik laipna usnemt šawãš lapinãš eekšch Nr. 93 un 94, un šuršemes „gubernas awise“ šneedša ihšu iswilkumu no šchi raksta. Latweešchu lasitajeem šchihõs gada šinas tika nodrukatas „Latw. awišeš“; tapat ari wehl daschi žiti raksti, šihmedamees us lohpu aissargaschanu, gan no beedribas presidentes, gan ari no dascheem školotajeem šarãštiti, minetajã lapã ir usnemti. Šapateizahõs Latw. aw. redaktorã, kas arweenu beedribas raksteem šawãš lapãš weetu atwehl. Wehl japeemin, ka leelaka puše no Schoenbergã k. pagohdinata raksta „Tãšnãis gahda 2c. 2c.“ (4000 eksemplarõs) wišwairãk žaur mahžitaju un školotaju ruhpihu jau pahrdohhta; tapat ari, ka ohtreš no beedribas pagohdinataš grahmataš: „Eš jel žilwekõs“ pahrdohšchana no rohkaš eet, un ka trescha lohpu aissargaschanas grahmata „Diwi neweenadi behrni“ jau pee Steffenhagena drukã šalihka.

Tã ka atlidšinaschana un pagohdinãschana mehds labakee peekšchi us labeem darbeem buht, tad preekšchšahwi nospreeda palihgu-beedribu preekšchšahwõs uswedinaht, žilwekõs no šawa apgabala šinamus darih, kuri waj daušs gadeem mihligi un lehnigi ar lohpineem apeedamees šlawu pelnijušchi, jeb ari ihpašchi teizamã wišẽ lohpineem šawu palihgu un šargaschanu šneegufchi; tahdeem laudihm tad buhtu waj nu žaur naudu, jeb žitadi pateiziba parahdama.

(Us preekšchu beigums.)

Man peeder atreebtees, es atmakšafchu! šaka tas Kungs.

Steigšchu ween ta gahja teem nesejeem pa preekšchu un šatašija šawam mihlakã kurpneeka mašã istabinã atwešelošchanahõs gultinu. Ta to ne-apnikuši lohpa, un kad tas ar winu ko gribeja runahnt, tad ta winã atbildeja: Ne, ahtrãk es tew neko nestahšišchu, pirms tu buhšã itin wešels; jo tahda runãschana waretu šlahdeht tawai wahjai wešelibã.

Pehdigi atnahža ta dahrgã deenina, kad dakterõs šlimneeku atšina par itin wešelu. Špohšchãš un karstãš preeku ašaras špiguloja Edinas un Antona ažiš. Tee mašã namina dahršinã šalumã laubẽ lohpa šašehdušchi šaldi runaja un Edina šawas ašaras šlaužidama Antona rohka šakehruši šazija: Mihlãis Anton, nekãš newar lihdsiht, mums atkal jašchirãhõš. Bet pirms man jaštãhsta tahš breešmas, kas muhš abus weenu

no ohtra šchlihra un wehl šchkir. Anton, peedohd tawai na bagai Edã, ka ta ir ween šlep... Klusi mihlaka, ta Antons tai wahrõdõš krisdãms šazija. Eš šinu wišu, ko tu man gribi šahštih. Deewõš tew to behdu wehštifchanu aistaupijis. Šurpreti man tew kas jaštãhsta, ko tu nesini: — Edã, manš tehws ir kritiš žaur tawa tehwa rohšahm un eš atkal tawu tehwu ešmu nokahwiš karã. Dehls tehwa labãd ir atreebees un tahdã wišẽ tas rehšinums islihdsinahtõš!

To dširdẽjuši Edã ilgu laiku ne pušchplehtu wahrdinu nešpehja nešt pahrl šawahm luhpahm. Pehdigi ta šawas rohžinãš šanehmusi us debesi šlatidamees tik ween šmagi nopuhtãhõš, šazidama: Ak manu šuhru, gruhntu likteni! Bet Antons šawã mihlakã aplãhrt kerdamees šazija: Mana mihla Edina! peedohd man, ka eš tawu tehwu ešmu nokahwiš. Ne eš, bet karšch to darija un eš tik biju tas nahwes eerohžis eekšch ta wišwarena rohkaš. Bet lai nu mehš to notikufschu breešmibu apšedšã ar aismiršchanãš apšegu un mums buhš to greest us labu, kas wehl ir labojãms. Tu beswainiga dwehšelite ešã krituši par tehwa grehkeem, ka kad tu pati buhtu pee tam wainiga. Kas muhš šchlihra, tas ir pagalam un tu atkal ešã mana. Šagãd muhš patš Deewõš atkal lohpa šawediš un nu eš tewi nekãd wairš ne-atšahšchu, šamehr dšihwiba manõš šaulõš. Pee teem wahrdeem Edina us debesi ažitãš pãžehluši luhdsãhõš: „Tehws, peedohd mums muhsu parahduš, ka mehš peedohdam šaweem parahdneekem!“ Tad ta šawas rohkaš Antona rohkaš eelidama un tam ažiš luhšodamees šazija: Anton, ir eš tigu, ka muhš patš Deewõš lohpa šawediš un tohš šchkehršchus isahrdijis, kas muhš us muhšchibu gribeja šchkir. Šapehž lai mehš tur mešchã, kur tawš tehws ir aprãkš, ari manu tehwu us muhšchibu noguldã un tur pee to nelaimigo šapeem apšohlamees dšihwoht deewãbijigi un tã isdeldeht muhsu parahduš. Muhsu ustiziga un patešiga mihleštiba lai muhš aplaimo un šalidšina par tehwu grehkeem.

Lai Deewõš no augšchenees šchegli žolãišchãhõš un šwehti muhsu dahrgãš mihleštibas šaiti. — Lai Deewõš mums ir šchegliš, ta ir mana pirma un pehdiga luhgšchana, ta Antons šawu mihlako no jauna šew pee kruhtim špeesdamõš nopuhtãhõš, kas nu ohtreš bij tapuši winã dahrgãka un mihlaka manta.

Behž maš deenãhm lihku rati ašweda us mešchã tumšchu weetu to karã kritufschu mešchlungu un tur to noguldija blãku tam kapãlãninã, kur preekšch diweem gadeem tas toreišejãis šwešchneekõš pašlepšchu bij aprãkš. Abu kapãlãninu šarpã usžehla praštu krusu, šurã par wiršrakstu nebij wiš tee gule-taju wahrdi waj winu wežums, bet us šura šahweja rakšiti tee bihbeles wahrdi:

Man peeder atreebtees, es atmakšafchu! šaka tas Kungs.
Fr. M.

Tantu dšeesmina,

us Kuldigãš jauna muhra tilta ešwehtifchanãš 2. Nowember 1874.
(Behž tantu dšeesmu wišes.)

Dehles greesa, škãdas bira,
Šarstu dšelstã šaldinãja:
Pãhšus dšina, pleeni plihša.
Širma Kumba norihbeja! —

Kuldidšneeki tiltu taiša
Pãhr Bentinãš plãtaminu,
Lai šahjinãš nesãmirka
Us laukeem tejedãmas! —

Bribnedamahs Kumbas mahte
Neds darbinu pabeidsam:
Ko bribnees tu, mahmina,
Sentschu laiki pagahjuschi! —

Sweeschi laudis gan bribnejahs,
Kad tu siwis gaisa kehri —
Bes laiwinas, bes irkleem,
Bes rohziņu peeliskhanas. —

Pin', tauteete, raibus krohnus
No rudena pukitehm,
Tez' puschkoht jaunu tiltu
Pee Kuldigas ustayitu! —

Lai brauz weegli tehw, mahmina
Nu par tiltu pilsehtina;
Pee pilsehta kalejina —
Pubra lahdi kalbinaht! —

Juhds, tauteeti, armus fergus
Lihgawinu wisinaht —
Uf pilsehtu mahitajam
Preeksh' laulibas rahditees.

Scho rudeni smagi meeschi,
Lihri kweeschi pa-augusch,
Scho rudeni kahsas dserfim;
Wedihš mahsu par tiltinu! —

Nefat juhrai labas deenas
Wentes wilni wilnodami:
„Apdselshotu muhra tiltu
Uf pihlareem ustayitu!“ —

Deews dohd kungeem labas deenas
Par tiltina taysjumu! —
Neds nu kahjas fabridisim
Uf basnizu staidadami. —

Neds nu kahjas fabridisim,
Neds kumelus fatrandisim:
Weegli brauffim Deewa nama,
Weegli wedoht wesuminu. —

Nem, tauteeti, sentschu kohkles,
Stihgo jaunahm selta stihgahm:
Slawe jaunus, gaismas laikus,
Slawe famus waldinekus!!! —

E. F. S.

Latw. aw. 43. Nr., 341. l. 17. rind. no ap., kur stahw „wehja“ lafi „wehseja“.

Latw. Uwischu awgabdatajs: J. W. Sakranowicz.

Sludinaschanas.

Jaanatwehrtā Iwan G. Sokolowa

tehraud- djels- un misinpretschu bohde,
Rihgā, sinder eelā (farkanas schiltēs),
pretim Jaegera wihna pagraban,
peedahwa leelu krahjumu no wifadahm weens un
dubultstohbru flintehm, pistolehm, rewolwe-
rehm, tehmaschinehm, gohwi- sircu un
afu-kehdehm, englischi slawenakeem Schessildes
John Keujona schlehr- un dehtu sahgeem,
ohgtupletisereem, misin un dselsdrabtrihm,
misin un englischi baltbleka, maschinu
drahts un fedleneeku naglahm, pee buhwes
wasjadfigahm wifadu sortu atflehgahm, engeh-
m, apfalumeem, dritereem, aisschanjameem,
fkrubwehm un tā jo yr. 3
Wifas schibis prezēs teel pahrdohstas par wislehta-
fajeem tirgeem.

Kalnannischas (pee Jelgawas)
steegelu-zepli
ir isnobmajami. Klachtas sinas dabunamas turpat
pee muischaswaldischanas. 3

Nupat tika gatawa un tika J. Schablowsta
grabmatu bohde, Jelgawā, latoku eelā Nr. 9., ir
dabunama:

Deenas grabmata
preeksh fkohtahm
uf pusgadu.
Malka stira wahla eeseta 50 kap. f.

J. W. Bedera
kantoris, Rihgā,
masaja sehnizu- un leelaja sircuclu stubri, Nr. 14.
weenu trepi uf augschu,
pahrdohd par lehtalo zenu wifas sortes
schanjama pulwera,
tā ari
belgeeschu wahgu smeeri.

Spalwas teel pluhstas,
tā ari wilna, lini un pakulas wehrtas fee-
wischku zeetumā, Jelgawā, weseela. 2

Wifas fortes Rihgas planku, dehtu,
laktu un fausu eglu bakku peedahwa par wis-
lehtafajeem tirgeem
G. J. Jakobsohns,
Jelgawā, latoku eelā, sakaja bohde Nr. 16. jeb dritfes
malā, aif Hermutha bruoscha, fawa pascha sakaja
namā Nr. 4. 5

Wifas fortes pascha bihdeletu kweeschu mil-
tu, tā ari rupjas un smalkas kweeschu kli-
jas peedahwa G. J. Jakobsohns, Jelgawā, la-
toku eelā, sakaja bohde Nr. 16. 2

Jauus zilweks,
wisniblati seminarists, kas fsholmeistera walihga weetu
grib peenent, teel lubgis, lai peemeldahs Ruzawā
pee Obr. Schönberga. (Adr. pr. Libau.) 1

Dohbelē,
Bertholda namā, jtreisejā Stubra-krohā, es fawu
wilnastabrishamo maschini tā esnu eeriktēis, tā ari
leelatas apstelleschanas peenemu, — lubdsu tadeht
wifus, kam wilna buhtu labrshama, man to preeksh
labrshanas ustayit, un apfohtu, tā darbs drihs un tā
tiks isdarhts, tā wif ar to buhs pilnā meerā. 1
Ar augstu zeentichanu

G. Heidinger.

Seelas, no keegekem mubretas, labas
wehja- un damssudmalas,
ar dihwajamo ehlu un ehregei, ir Saldus meesta
(Frauenburg), eelsh Kurienes gubernas, pahrdohdamas.
Sudmalahm ir 5 makamee gangi (2 franzuschi, 2
reinanderu, 1 sanditeina), 1 grubbu gangis, 1 bihdel-
gangis, ar zilindert un pehz jaunahs wihses tai-
stu labibas tshrijamo maschini. Spahrnu welboh-
mis ir no dselles un welbohma legheris ir no mi-
fina, tāwat ari wif dsenuki (Getriebe) no dselles. —
Jelgawas-Moschaitu dselhekksh ir 5 jubdes tablumā;
tadeht miltu un grubbu kuptscheem tikpat Rihga, kē
keepaja drihsunā fahneedjama. Pahrdohschanas malka
ir 12.000 rubl. fudr. Pirzeji klachtas sinas war da-
bubi pee A. Selmana keepaja, tā ari pee J. Hel-
mana Saldū (Frauenburg). 1

Nupat tika gatawa un wifas grabmatu bohdes da-
bujama:

Kursemes
weja un jauna
Laika-grahmata
uf to gadu
1875,
ar muhsu Keisera un Keisarenes bil-
dehm.
Malka eeseta 10 kap.

Rahdu flinku naw. Johziga dsesma. 5 kap.
Rohnumedischana. Kulturwehsturgs stahis, to
if Wahju ratita „Nigascher Almanach“ pahrtulfojis
G. Fortmannite. 10 kap.
Seewas nifnumis un atreebschana. Patē-
hgs stahis un notifikums no G. Blumberg. 10 kap.
Waffiljis un Olga, jeb mibletibas spehls un
stiprans. Wezs Kreewu stahistich, latwiski no
G. Blumberg. 10 kap.
Welns Schteyachē. Stahis if pehdeja Wahzu-
Frantschi karalika. Pahrtulfohts no J. Schwan-
berga II., Preekules draudses skolotaja un ehrgelneeka
Ar tshetrahm bildehm. 10 kap.

Dseefmas
preeksh jautteem tshetrbaligeem kohreem.
1. data. Malka 50 kap. f. No schibm dseefmahm
ir lates balfs tshpafchi dabunama un malka 15 kap. f.

Muhfu Greetina.
Sefshas dseefmas preeksh weenas baf ar flaweeru
pawadischanu. Malka 40 kap. f.

Kristus pakkalstaigafchana.
Malka 65 kap.

Jaur scho darom sinamu, tā wifas no mums aw-
gabdatas grabmatas teel ari, ja weblabs, par wifu
Kreewijas waliti, vret papreeksh aismakfashanu,
ar paiti par wetti peefshittas. (Sibta nauda teel past-
wartās vret nenta.) Grabmatu rahditaji teel pehz
wehleschanahs par wetti peefshittit.

J. W. Steffenhagen un dehts, Jelgawā,

No Putnēnes pagasta valdīšanas, Kurzemes gubernā, Talsu apriņķī, teel wifas pilfēhtu, meestu, muišchu un pagastu volizejas lohti luhgtas, wīnu no waddē dšhwodameem, fchi pagasta lohzeekteem uf wizeektalo peefohdināht, ka lai wīni tublit bej wīsmasakabē kamefchanabē ar peenabkamāhm frustamāhm, laulbas un nomitufchu fīmehm pee fchi pagasta ftrihwera G. N. Kalinowski, Kandawas krohna mefchlunga muiščā, deht eewefchanas eefch famillijas listēs, peeteizabē; jo wif, kas wīswēblafais libē 15. Nowember f. g. fawu peenabkumu nebuhs īpils dijufch, tiks pehz īkumeem zeeti ftrahweti. 2

Putnēnes muiščā, 20. Oktober 1874.
Nr. 21.) Pag. wez.: B. Nablunster.
(S. W.) Str.: G. N. Kalinowski.

Krohna Bīršču pagasta teefa, Jauņielgawā aprīņķī, ufaizina wifus, kam lamdeht kabdas pretirunafchanas buhtu, ka ta atraitne Rīfse Wees meefiga bebrna weetā ir peenehmufi to pee fchi pagasta peederigu Andreju Kubli, Wabrtina un Rīfsef Rubta dehtu, lai tee fawas eerunas fefchu nedeku laikā, un ne wehlat tā libē 22. Nowember f. g. pee fchīhs pagasta teefas peenefē; jo pehz tam netiēs neweēns wairē klaufīhtē, bet ta bebrna peenemfchana apstīpinata. 1

Krohna Bīršču muiščas pag. teefā, 11. Oktober 1874.
Nr. 594.) Peefchbetājs: J. Wvibt.
Teefas ftrihw: A. Straufs.

No Wezmuiščas pagasta waldīšanas (Neuguth Gen. Berwalt.), Bauskas apriņķī, teel wīseem abryus pagasta dšhwodameem, fchi pagasta lohzeekteem zaur fcho finamē darībtē, ka krohna un pagasta nodohfchanu īsdalīfchana preefch II. wufē 1874. g. un I. wufē 1875. g. notīkufi, un ja kabdē dohmātu pret fcho īsdalīfchanu kabdu eemeftu zelt, tas teel ufaizīnāhtē, libē 1. Nowember f. g. fawas nemeera fubdības fur wājādīgs peenefē; jo feba? neweēns wairē netiēs klaufīhtē. Ari deht famillijas listēs fagatawofchanas teel tee wafchī ufaizīnati, libē augfchā minetam terminam fewi un fawus famillijas lohzeektus ufdoht, kā ari frustamāhs fīmes peenefē. Kas to nebuhs darijis, kitihs pehz īkuma nolīktā ftrahwē. — 1

Wezmuiščas pagasta waldīfchanā, 8. Oktober 1874.
(Nr. 837.) Pag. wez.: J. Sandt.
(S. W.) Str.: Murewffī.

Sludīnafchana.

Ruftul-muiščā, Witebfkas gubernā, Lu-
tfchinas kreife, peederiga grafa lungam Keller, teel femes gabali, no dafchada leeluma, preefch jau-
neetāfāmāhm fāimnīzībāhm pret mebrnu arentes
mafku, pehz kontraktēs fchīfchīfchanas, uf 10 libē 12
gabdeem īsdohti. Preefch mahju bubwefchanas wāfja
dīgus balkus un zītus lohā peederumus dohs kon-
traktēs nehmajeem bej mafkas. Tee, kam patīfchana
buhu tohs ufāemt, teel luhgti, tāfni pee mui-
fchawaldīfchanas galwas muiščā Ruftulē pee-
teeltees. Wīna ir no Wez-Gulbenēs 70 werftēs,
no Jauņ-Gulbenēs 80 werftēs, no Lubanēs-
muiščas 55 werftēs, un no Pēhterburgas-War-
fchawas dšfļzeta fīanzijas Korfowkas 12 werftēs
tablu. 8

Lamberta muiščas pagasta teefa (Lambert Hof Ge-
meinde Gericht) ufaizina wifus, kam jebkabdas pa-
rahdu praifchanas jeb mantofchanas buhtu no preefch
3 gabdeem eefch Bauskas nomitufcha, fchē peederiga
fchenkera Mikela Krubmīna (Kabrllīna) aīfīabtas
mantības, jeb kas wīnam to parahdā buhtu wāktufchī,
lai tee wīswēblafais libē no fchīhs teefas nolīktam
īfīlehgchīfchanas terminam, 3. Janwar 1875. g., fchē
peemēdābē, fawu praifchanas un mantofchanas
rekti peerahda un atkal parahdus nomāfka, ar to pee-
lohbināfchanu, ka pehz fchī termina neweēns pa-
rahdu praifitājs, nedē ari mantīneeki, wairē netiēs
klaufīti, bet parahdu fīehwēji tiks pehz īkuma ftrahweti.
Lamberta muiščā, 26. Oktober 1874. 3

(Nr. 65.) Preefchfēddetājs: M. Lasdīt.
(S. W.) Teef. ftrihw.: M. Pohlmann.

Eutenes dīmītlungē pahrdohd no Jurgeem nabho-
fchā gadā

20 mahjas dafchadā leelumā.

Pīrzejī war mēldētes no 18. Oktober f. g. Eutenes
muiščā, fur dīmītlungē tad buhs mahjā. 3

S i n a
preefch fchoblahm un kanzelejāhm.

M. H. Löwensteina
pāpīhra-, rakftama- un fīhmeschanas-materijala bohde,
Jelgawā,

leelajā eelā Nr. 16, peedahwa leelu krahjumu eefchē un abrfemes wāf- un rakftamapāpīhra par fabrika
tirgeem. Tāwat ari wāhu, frantfchu un angliſchu tīnti, bleifederēs, tabfeles, grīfeles, lebraudfpalwas,
fchēmpelkōfēs un pehrwēs par wīselehtakajeem tirgeem. Skunftīgas tīntwāfes, furā katrā tīf daudf tīntēs
eefchā, ka ar to fīntē gadus war rakftībt, wīfadās pehrwēs, par 1 rubl. 25 kap. f. gabalā un dabrgatās.

Alusbruhfcha atwehēfchana Jelgawā.

Daru zaur fcho wīseem padewīgi fīnamu, ka es fawu

alusbruhfī

fchī melnefcha eefahkumā pahrzetu uf fawu wāfchu namu, leelajā eelā Nr. 3. (zītrefējā Kallmeyerā namā) un
lubdu zēn. publīku, ka ari uf preefchu pee manim alu apstīleeru.
Jelgawā, 1. Nowember 1874.

J. Strecker.

Kreewu fchaidrus ohgu-wīhnus

peedahwa

C. W. Schweinfurths,
Rīhgā, pretim bīrſchum.

Krohdfīneekēm, gāstufchneekēm un bohſchu-īhpafchneekēm peeleeku fcheit par fīnu,
ka preefch Kreewu wīhnu pahrdohfchanas ta patente par gadu mafka preefch pil-
fēhteem 15 rubl. un preefch laukeem 8 rubl. fudr. Kas tahdu patenti īfāehmīs, tam
ir bīrhw tohs wīhnus pahrdohht tīlpat īf nama preefch prohjam nefchanas, kā
ari eefch nama preefch turpat dferfchanas un bruhfchēfchanas.

Schujamāhs mafchīnes,

Kas preefch lauku fchrohderēem lohiti derīgās un no daudfēem tīf
gāufchī teel uflawetas, un kas īhpafchī zaur to īfrahdāhs par
lohiti labāhm, ka wīnas weegli no fawēem galdīneem war īfāemt
un tad lehti wēf, fur grībēdami, un tā ar rohku greefchamāhs
mafchīnes leetāht; uf weetu dšhwōjoht atkal wīnas war tā labās
ar kahju minamāhs mafchīnes bruhfchēht, efmu atkal no jāuna da-
bujīs un peedahwaju, par wīnahm pīlnīgi galwodamē, par wī-
lehtakajeem tirgeem.

Jelgawā, Jelgawā,
paleijas eelā № 3. **J. Friederichs,** paleijas eelā № 3.

Pee **J. W. Steffenbagen** un dehta Jelgawā nupat tīka gatawa un wīfās
grahmatu bohdeē dabunama:

Latwīfkas walodas katkīfme

preefch tautas fchoblahm,

jeb gramatīkalīga lafīfchanas, runafchanas un rakftīfchanas mahjība eefch 393 praifchānāhm, uf-
dohfchānāhm, atbīldehm un prohwehm, ar dāudfēem peefchmejeemeem un īhpafchu pamahjīfchānu, tā
wehstules rakftamas, farakftīta un gāfsmā laista no **Fr. Mekon.**
Mafka 15 kap.

Bīhjama-, jāunu- un fchong-

ahdu jāunu fubtījūnu preefch apfaklehm un
mufchm dabuja īf abrfemēhm un peedahwa par
wīselehtakajeem tirgeem tā jāuna koſchhofmagāfīna no

Ludwig Japhe,

Jelgawā, leelajā eelā Nr. 5, pretim konditerim
Torchlanti. 1